

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

ВІСНИК

МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ: ПРАВО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Головний редактор чл.-кор. НАПН України, д. політ.н., проф. К. В. Балабанов

Засновано у 2011 р.

ВИПУСК 14

Маріуполь - 2017

УДК 34(05)

Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право
Збірник наукових праць
Видається 2 рази на рік
Заснований у 2011 р.

Затверджено до друку Вченою радою МДУ
Постановою президії Атестаційної колегії МОНУ від 31.05.2013 р. № 654
видання «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право»
внесено до Переліку наукових фахових видань України з юридичних наук

Видання включено до міжнародної наукометричної бази даних “Index Copernicus International”
(Польща)

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Доступ до наукометричної бази здійснюється за адресою:
<http://jml.indexcopernicus.com/?lang=ru>

«Вісник Маріупольського державного університету» можна знайти, скориставшись
формою пошуку зверху сторінки за індексом ISSN.

Головна редколегія:

Головний редактор – чл.-кор.НАПН України, д. політ. н., проф. К. В. Балабанов
Заступник головного редактора – д.е.н., проф. О. В. Булатова

Члени редколегії: д.ю.н., проф. М. Л. Шелухін, д.ф.н., проф. С. В. Безчотнікова,
д.і.н., проф. В. М. Романцов, д.культурології, проф. Ю. С. Сабадаш,
д.е.н., проф. Ю. І. Чентуков

Редакційна колегія серії:

Головний редактор – д.ю.н., проф. М. Л. Шелухін
Відповідальний секретар – к.ю.н., доц. Є. В. Годованик

Члени редакційної колегії: д.ю.н., проф. Ю. Г. Барабаш, д.ю.н., проф. А. Г. Бобкова, д.ю.н.,
проф. М. В. Буроменський, д.ю.н., проф. Р. Ф. Гринюк, д.ю.н., проф. О. Є. Користін, д.ю.н.,
проф. В. В. Волік, д.ю.н., проф. І. Д. Сліденко, д.ю.н., проф. І. Ф. Хараберюш,
д.ю.н., проф. О. Н. Ярмиш;

іноземні фахівці: д.ю.н., проф. С. Андо (Італія),
д.ю.н., проф. С. Флогатіс (Греція).

Засновник Маріупольський державний університет
87548, м. Маріуполь, пр. Будівельників, 129а
тел.: (0629)53 22 52, e-mail: vesnik-mdu.pravo@ukr.net
офіційний сайт видання: www.visnyk-pravo.mdu.in.ua

Видавець «Редакційно-видавничий відділ МДУ»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи
ДК №4930 від 07.07.2015. Тираж 150 примірників. Замовлення № 172/17

ISSN 2518-1319 (Online)
ISSN 2226-3047 (Print)

© Маріупольський державний університет, 2017
© Автори статей, перекладачі, 2017

UDC 34(05)

Bulletin of Mariupol State University. Series: Law
Collection of research papers
Issued twice a year
Founded in 2011

The publication is authorized by the Scientific Council of Mariupol State University

According to the Certifying Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine (Order 654, dated May 31, 2013) «The Bulletin of Mariupol State University. Series: Law» has been included in the List of scientific specialized editions of Ukraine in the field of law

The journal has been registered in the international scientific journal database
«Index Copernicus International» (Poland)

Access the international scientific journal database is at: <http://jml.indexcopernicus.com/?lang=ru>
«Bulletin of Mariupol State University» can be found by using the search form at the top of the page via index ISSN.

The General Editorial Board:

Editor-in-Chief: corresponding member of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Sc. D. (Political Studies), Professor K. Balabanov

Executive Editor: Sc. D. (Economics), Professor O. Bulatova

Members of the Editorial Board: Sc. D. (Law), Professor M. Shelukhin,
Sc. D. (Philology), Professor S. Bezchotnikova, Sc. D. (History), Professor B. Romantsov,
Sc. D. (Cultural Studies), Professor Y. Sabadash, Sc. D. (Economics), Professor Yu. Chentukov

The Editorial Board of the Series:

Editor: Sc. D. (Law), Professor M. Shelukhin

Executive Secretary: Ph. D. (Law), Associate Professor Y. Hodovanyk

Members of the Editorial Board: Sc. D. (Law), Professor Y. Barabash,
Sc. D. (Law), Professor A. Bobkova, Sc. D. (Law), Professor M. Buromenskyi, Sc. D. (Law),
Professor R. Grinuk, Sc. D. (Law), Professor O. Korystin, Sc. D. (Law), Professor V. Volik,
Sc. D. (Law), Professor I. Slidenko, Sc. D. (Law), Professor I. Kharaberiush,
Sc. D. (Law), Professor M. Shelukhin, Sc. D. (Law), Professor O. Yarmysh;

Foreign Experts: Sc. D. (Law), Professor S. Andò (Italy),
Sc. D. (Law), Professor S. Flogaitis

Founded by Mariupol State University
129a Budivelnykiv Ave., Mariupol, 87548
Tel.: (0629) 53-22-52, e-mail: vesnik-mdu.pravo@ukr.net
official website of publication: www.visnyk-pravo.mdu.in.ua

Publisher «Editing and Publishing Department of the Mariupol State University»
Certificate of inclusion in the State Register of publishing
DC № 4930 from 07.07.2015.
Edition: 150 copies. Order: 172/17

ISSN 2518-1319 (Online)
ISSN 2226-3047 (Print)

© Mariupol State University, 2017
© Authors of the research papers, translator, 2017

ЗМІСТ

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Годованик Є. В., Мишко Д. О. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВИЩИХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ.....	8
Іванюта Н. В., Подстепна А. О. РЕЧОВІ ПРАВА НА НЕРУХОМЕ МАЙНО: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	15
Камардіна Ю. В., Кушнір І. В. ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ КОНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....	23
Шебаніц Ф. Ф., Крохмальова О. В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНИХ (ПУБЛІЧНИХ) ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ.....	31
Тихомирова Г. Є., Бобкова А. С. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ БЕЗПЕКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ В МИРНИХ ЦІЛЯХ.....	39
Годованик Є. В., Дерекко О. В. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН.....	46
Годованик Є. В., Русаневич А. Т. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ «ГІБРИДНИХ» ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	52
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
Дударець Д. В. НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	64
Дем'янчук В. А. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	72
Хараберюш І. Ф. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	79

Красников Є. В.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ
У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ОБОРОННОГО ЗАМОВЛЕННЯ.....86

Теремецький В. І.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СПАДКОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....95

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

РЕЦЕНЗІЯ

КОРИСНЕ ВИДАННЯ З ТЕОРІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА (О. В.
Прієшкіна).....103

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ ДЛЯ ПУБЛІКАЦІЇ В ЗБІРНИКУ
НАУКОВИХ ПРАЦЬ106

CONTENTS

TRIBUNE OF YOUNG SCIENTIST

Hodovanyk Y. V., Mishko D. O. SOME QUESTIONS ON THE IMPLEMENTATION OF HIGH SPECIALIZED COURTS IN UKRAINE.....	8
Ivaniuta N.V., Podstepna A.O. REAL RIGHTS TO REAL ESTATE: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECT.....	15
Kamardina Y., Kushnir I. IMPLEMENTING CHANGES TO THE UKRAINIAN CONSTITUTION AS A MEANS OF CONSTITUTIONAL MODERNIZATION OF SOCIETY: PROBLEMS OF THEORY AND PRACTICE.....	23
Shebanic F., Krokmalova O. SPECIFIC QUESTIONS FOR REFORM OF LEGAL SUPPLY OF PUBLIC PURCHASES IN UKRAINE.....	31
Tykhomyrova G., Bobkova A. INTERNATIONAL LEGAL REGIME OF SECURITY FOR EXPLORATION AND USE OF OUTER SPACE FOR PEACEFUL PURPOSES.....	39
Hodovanyk Y. V., Dereko O. V. PERSPECTIVES OF THE UN SECURITY REVIEW.....	46
Hodovanyk Y. V., Rusanevych A. T. INTERNATIONAL LEGAL PROBLEMS OF «HYBRID» ARMED CONFLICTS IN THE MODERN WORLD.....	52
ACTUAL PROBLEMS OF REFORMING THE NATIONAL LEGAL SYSTEM OF UKRAINE	
Dudarets D. V. DIRECTIONS COMBATING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME.....	64
Demianchuk V. A. VERKHOVNA RADA OF UKRAINE AS THE SUBJECT OF THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF THE STATE ANTI-CORRUPTION POLICY.....	72
Haraberjush I. F. PROBLEMS AND PROSPECTS OF REMOTE JURIDICAL EDUCATION IN UKRAINE.....	79

Krasnykov E.

WAYS TO IMPROVE THE STRUCTURE OF BODIES OF THE STATE AUTHORITY IN
UKRAINE IN THE PUBLIC PROTECTION ORDER.....86

Teremetskyi V. I.

MODERN PROBLEMS OF THE SUCCESSION LAW OF UKRAINE.....95

SCIENTIFIC LIFE

Revue

USEFUL USE FROM THE CONSTITUTIONAL LAW THEORY (**O. V. Prieshkina**)...103

REQUIREMENTS FOR THE SCIENTIFIC PAPERS FOR PUBLICATION
IN THE COLLECTED WORKS106

international armed conflict and internal armed conflict, the difference between them, were determined. Ways of reforming both international and internal regulation of counteraction to «hybrid» armed conflicts were proposed.

Key words: «hybrid» armed conflict, «hybrid war», information war, Russian aggression, Ukraine.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

УДК 341.4

Д. В. Дударець

НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Досліджено поняття транснаціональної організованої злочинності (ТОЗ). Зроблено висновок, що окремі держави не мають достатнього ресурсу для боротьби з ТОЗ, а отже, важливим є впровадження в конвенційному регулюванні положень «jus cogens». Зроблено висновок, що до основних ознак ТОЗ слід віднести: 1) «географію діяльності» ТОЗ; 2) метою ТОЗ є отримання прибутку; 3) ТОЗ є складно упорядкованою ієрархічною структурою; 4) наявність «корупційних зв'язків»; 5) використання новітніх засобів передачі інформації. Саме протидія цим ознакам має призвести до позитивних результатів.

Ключові слова: транснаціональна організована злочинність, транснаціональний злочин, причини та умови вчинення транснаціональних злочинів.

Постановка проблеми. Сучасне міжнародне співтовариство перебуває у стані постійної активної глобалізації. До факторів, які впливають на розвиток глобалізації, варто віднести новітні засоби комунікації (використання Інтернет-каналів зв'язку, космічних і хмарних технологій тощо), швидкісного транспорту, потреба людей в отриманні закордонних товарів, робіт і послуг, а також майже необмежений рух капіталів та людей через державні кордони. Такі обставини призвели до формування глобальної економіки, що стала базисом глобалізації світу, а отже основою її розвитку. Але у глобалізації, на превеликий жаль, є й інша – негативна сторона. Це передусім вплив глобалізації на створення так званої глобалізованої (світової) злочинності, яка використовує всі існуючі реальні можливості, включаючи передові і прогресивні ідеї для втілення злочинних цілей. Цілі таких організованих ієрархічних структур поєднуються в межах певної мети. При цьому варто виокремити дві основні мети їх діяльності: 1) ідеологічна (релігійна чи/та національна) та 2) економічна, а точніше – корислива. І коли перші діють в державах зі слабкою економікою, то «економічні» злочинні угруповання здійснюють свою діяльність переважно у економічно успішних державах, а їх основна ціль – «матеріальна нажива». І саме до другого типу злочинних організацій належить транснаціональні організовані угруповання.

Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності у своєму звіті зазначає про такі «цифри» злочинності, що продукуються такими групами: «Транснаціональна організована злочинність – це великий бізнес. За оцінками, в 2009

році її оборот склав 870 млрд. дол. США, що рівнозначно 1,5 відсоткам світового ВВП. Ця сума більш ніж в шість разів перевищує обсяг офіційної допомоги на цілі розвитку за вказаний рік і дорівнює майже семи відсоткам світового експорту товарів»[1]. Але не зважаючи на такі об'єми, ця злочинність дуже важко піддається виявленню, оскільки має дієві засоби конспірації та протидії її розкриттю зі сторони влад окремих держав. Ось тому транснаціональна злочинність є високолатентною організованою системою злочинності. Для молодих держав за своїми масштабами та руйнівним впливом транснаціональна організована злочинність становить реальну небезпеку. Тому боротьба з такою злочинністю в умовах глобалізації як на міжнародному рівні, так на рівні окремих держав є актуальною проблемою не тільки працівників правоохоронних органів, які безпосередньо займаються виявленням та протидією таким злочинам, але і для юристів та кримінологів, які повинні підготувати обґрунтовані та дієві теоретичні заходи для такої боротьби.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження транснаціональної організованої злочинності (далі – ТОЗ) активізувалися порівняно недавно з середини 90-х років ХХ століття, що очевидно пов'язано із пришвидшенням розвитку такої злочинності на основі нових можливостей глобального світу. Транснаціональну організовану злочинність досліджували такі вчені, як В. Антипенко, І. Баранік, П. Біленчук, В. Бояринова, М. Вербенский, Ю. Воронін, І. Годунов, Ю. Голик, А. Долгова, Г. Жаровська, С. Еркенов, Г. Зорін, А. Кофанов, В. Лунєєв, В. Меркушин, І. Марусін, В. Номоконов, В. Овчинский, А. Політова, А. Репецька, Д. Хижняк та інші.

Завдання дослідження. Завданням даної наукової статті є з'ясування ефективних напрямків протидії транснаціональній організованій злочинності, враховуючи її ознаки.

Виклад основного матеріалу. Проблеми протидії ТОЗ полягають, по-перше, у нормативному регулюванні розуміння поняття, по-друге, у створенні дієвого механізму протидії ТОЗ.

Щодо першої проблеми, тобто неясності («розмитості») самого поняття транснаціональної злочинності, то це пояснюється тим, що в юридичній науці допоки не сформовано єдиного розуміння поняття ТОЗ. А це в свою чергу не формує підстави кваліфікувати діяльність як таку, що «продукується» ТОЗ і врешті-решт належно її оцінити. Фактично ТОЗ виникла не так давно, а її зародження і подальший розвиток пов'язані з інтенсифікацією міжнародної економіки. Зокрема, на V Конгресі ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, що проходив в Женеві в 1975 році, було вперше визнано, що злочинність у формі міжнародного бізнесу є більш серйозною загрозою, ніж традиційні форми злочинної поведінки. В тому ж році американськими кримінологами був запропонований термін транснаціональна організована злочинність[2, с. 386].

Важливим кроком в дослідженні ТОЗ був Міжнародний симпозиум з організованої злочинності, який відбувся в американському місті Сант-Клауд (штат Мінесота) в 1988 році, в якому взяли участь 84 учасники з 46 країн-членів Інтерполу. Учасники дійшли згоди, що під транснаціональною організованою злочинністю слід розуміти будь-яку участь або організацію з групи людей, які безперервно практикують злочинну діяльність, і чия головна мета – отримувати прибуток всюди незалежно від національних кордонів[3, с. 8]. Дане визначення є очевидно не повним, але дає уявлення про поняття ТОЗ. Оскільки основною ціллю ТОЗ є отримання надприбутків, використовуючи прогалини у міжнародному законодавстві.

Але важливим діючим нині міжнародно-правовим документом, який дає певні правові орієнтири для боротьби з ТОЗ та певне розуміння суті поняття ТОЗ є Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності[4, с. 340-350]. Вона

була схвалена резолюцією Генеральної асамблеї ООН 15 листопада 2000 року і вступила в силу в вересні 2003 року. ТОЗ за Конвенцією визначається виходячи з двох підходів: перший міститься п. а) ч. 1 ст. 3 Конвенції, де відсылна норма передбачає застосування Конвенції до злочинів, які визнаються такими відповідно до ст. 5 (криміналізація на національному рівні участі в організованій злочинній групі), 6 (криміналізація – відмивання доходів від злочинів), 8 (криміналізація – корупції) і 23 (криміналізація – перешкоджанню здійсненню правосуддя) Конвенції. Тобто фактично, виходячи з положень Конвенції, слід зробити висновок про те, які чотири види злочинів належать до транснаціональних. Разом з тим, відповідно до п. б) ч. 1 Конвенції (альтернативний варіант кваліфікації діянь як транснаціональних злочинів), цим міжнародним договором охоплюються серйозні злочини (за які передбачене покарання у вигляді не менш як 4 років позбавлення волі або більш строге покарання) і якщо ці злочини носять транснаціональний характер і вчинені за участі організованої злочинної групи (в розумінні Конвенції це структурно оформлена група в складі трьох і більше осіб яка діє протягом визначеного періоду часу і така, що діє погодженого з ціллю вчинення одного або декількох серйозних злочинів чи злочинів, які визнаються такими відповідно до Конвенції, з метою отримання прямо чи побічно фінансової чи іншої матеріальної вигоди). А відповідно до п. 2 ст. 3 Конвенції для цілей частини 1 цієї статті злочин носить транснаціональний характер, якщо: а) він вчинений у більш ніж одній державі; б) він вчинений в одній державі, але істотна частина його підготовки, планування, керівництва або контролю має місце в іншій державі; с) він вчинений в одній державі, але за участю організованої злочинної групи, яка здійснює злочинну діяльність у більш ніж одній державі; або d) він вчинений в одній державі, але його істотні наслідки мали місце в іншій державі»[5, с. 397].

Таким чином, при конвенційному визначенні ТОЗ використовується два критерії організаційно-структурний, що передбачає ознаки групи, яка вчиняє транснаціональний злочин, і функціональний, що окреслює злочини, які можуть бути вчинені такою групою. При цьому, визначаючи як ознаку ТОЗ покарання у вигляді понад 4 років позбавлення волі або більш строге покарання, Конвенція робить відносно п. а) ч. 1 ст. 3 прив'язку, хоч і непряму, до національного кримінального законодавства, а в п. б) ч. 1 ст. 3 Конвенції й взагалі прямо говорить про необхідність криміналізації відповідних діянь в національному законодавстві. Тому реалізація зазначених міжнародних актів обумовлена національно-правовою регламентацією. А це в свою чергу нівелює можливість виключно міжнародно-правового рівня вирішення проблеми правової регламентації відповідальності, що вчиняються ТОЗ. Хоча, методами і засобами окремих держав здійснити ефективний вплив на ТОЗ неможливо, про що свідчить практика протидії ТОЗ зусиллями окремих самостійних держав. Самостійно держави не мають достатнього ресурсу боротися з ТОЗ, адже така злочинність крім всіх інших ознак має здатність мігрувати в інші країни або на території, де немає влади, враховуючи внутрішньодержавну кон'юнктуру боротьби зі злочинністю. А отже, важливим є впровадження в конвенційному регулюванні положень «*jus cogens*». Ніяким чином не применшуючи роль і значення Конвенції, адже вона є основним і єдиним підґрунтям для протидії ТОЗ, слід визнати, що на сьогоднішній день назріла необхідність зміни та удосконалення її положень, що передусім пов'язано з виокремленням ознак ТОЗ.

Конвенція не перераховує конкретних складів злочинів за деякими виключеннями на які розповсюджується дія Конвенції, а натомість передбачає поширення її дії на всі серйозні злочини до яких відносить злочини за які передбачене покарання більше 4 років позбавлення волі. У зв'язку з цим, варто погодитися з думкою А. Політової, яка

пише, що в Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності відсутнє чітке визначення транснаціональної організованої злочинності, а лише пояснюються терміни, які характеризують це негативне явище[6, с. 325]. І дійсно Конвенція мало торкається суті ТОЗ, а лише роз'яснює її як таку, що існує за межами держави. Хоча очевидно, що основна мета конвенції є визначення суті ТОЗ, «кристалізація» її основних ознак. На наш погляд, намагання поєднати в конвенційному визначенні ТОЗ широке (наукове) і вузьке (спрямоване на точну кваліфікацію) визначення поняття призводить до певних дискусій щодо його розуміння.

Досить вдале визначення ТОЗ міститься в Стратегії боротьби з транснаціональною організованою злочинністю США. В преамбулі Стратегії міститься таке визначення: «Транснаціональна злочинність – це соціальне явище, яке пов'язане з самовідновлювальним об'єднанням осіб, що діють на транснаціональному рівні з метою отримання влади, впливу, грошової і (чи) комерційної вигоди повністю чи частково незаконним шляхом, захищаючи свою незаконну діяльність, застосовуючи корупційні моделі і (чи) насильство»[7].

А тому існує природна необхідність визначення ознак ТОЗ. Так, Ю. Шабаліна виокремлює чотири ознаки транснаціональної організованої злочинності: 1) наявність організації або участь у ній; 2) безперервність діяльності; 3) наявність мети – прибутку; 4) способи досягнення мети базуються на ігноруванні національних кордонів[8, с. 37]. В. Номоконов виокремлює принаймні чотири ознаки транснаціональної організованої злочинності: 1) наявність організації або участь у ній; 2) безперервність; 3) наявність мети – прибутку; 4) способи її досягнення, що базуються на ігноруванні національних кордонів[9, с. 22]. Г. Жаровська виокремлює такі ознаки ТОЗ: 1) широкий перелік об'єктів злочинної діяльності, до складу яких входить інформація, а також наявність суб'єктів, які потрапляють у сферу злочинної діяльності – людей; 2) використання прогалін у системі кримінального законодавства різних країн; 3) корупція як наслідок та інструмент злочинної діяльності. Окрім того вчена, дослідивши думки дослідників, наголошує на таких ознаках ТОЗ: 1) інтернаціональність, 2) структурованість, 3) гнучкість, 4) силові методи розв'язання проблеми, 5) злочинна іноваційність, 6) швидкість і мобільність, 7) контроль над сферою кримінальної діяльності, 8) адаптація, 9) мотив збагачення[10, с. 113, 114]. Натомість Л. Шелі виділяє три характерні ознаки транснаціональної організованої злочинності: 1) географія злочинної діяльності: транснаціональна організована злочинність, як правило, базується в одній державі, але вчиняє злочини у кількох країнах; 2) сфера інтересів транснаціональної організованої злочинності розповсюджується на всі сфери економіки, торгівлі, фінансів; 3) ця діяльність приносить надприбутки, частина яких у подальшому використовується в корупційних схемах, а також з метою подальшого вдосконалення злочинної діяльності[11, с. 174].

А. Репецька визначає транснаціональну організовану злочинність як «функціонування злочинних організацій і співтовариств, що мають розгалужену мережу філій в інших країнах, які використовують міжнародні зв'язки для постійного здійснення незаконних операцій, пов'язаних з переміщенням потоків інформації, грошей, фізичних об'єктів, людей, інших матеріальних і нематеріальних засобів через державні кордони з метою використання сприятливої ринкової кон'юнктури в одній або декількох іноземних державах для отримання суттєвої економічної вигоди»[12, с. 9].

Проблематика поняття ТОЗ полягає насамперед в тому, що існуюче конвенційне визначення ТОЗ є дещо «відірваним» від реального розуміння та лише – формальним, а окрім того, аж занадто заплутаним для розуміння. Під ТОЗ до речі часто не підпадають

окремі діяння, які по суті ними являються. А отже конвенційне визначення надає лише загальні орієнтири для розуміння. Тоді як для точного розуміння воно повинно бути більш визначеним, а головне – містити певні ознаки для кваліфікації діяння, яке входить в конвенційне поняття ТОЗ. На наш погляд, до основних ознак ТОЗ слід віднести: 1) «географія діяльності» ТОЗ – вчинення діянь або настання наслідків в двох і більше країнах; 2) метою будь-якого ТОЗ є отримання прибутку; 3) ТОЗ є складно упорядкованою ієрархічною структурою зі своїм керівництвом; 4) наявність «корупційних зв'язків» з законною владою хоча б з однією з держав діяльності ТОЗ – корупційна складова, що часто супроводжується використанням прогалин в національному законодавстві та міжнародному праві; 5) використання новітніх засобів зв'язку та інших пристроїв передачі інформації. Окрім того факультативними ознаками ТОЗ є стійкі зв'язки з кіберзлочинністю, тероризмом, який часто використовується для досягнення прагматичних корисливих цілей, наркозлочинністю, контрабандою та подібними проявами масштабного рівня злочинності.

Другою проблемою при визначенні поняття ТОЗ є те, що в національному законодавстві направлено на боротьбу зі злочинністю, яке виходячи з логіки повинно було бути спрямоване на протидію ТОЗ, взагалі відсутнє визначення ТОЗ. Хоча такий вид злочинності в межах держави є більш небезпечним видом злочинності і в цьому контексті прогалини національного права створюють додаткові «комфортні» умови для розвитку ТОЗ.

Щодо другої важливої проблеми ТОЗ загалом, тобто напрямків протидії транснаціональній організованій злочинності, то такий важливий згаданий вже документ як Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності не дає чітко визначених механізмів протидії. А тому існує потреба у з'ясуванні векторів протидії ТОЗ.

По-перше, в залежності від обраного організаційного рівня (інституційна складова боротьби з ТОЗ) їх слід поділити на такі, що здійснюються: 1) національними правоохоронними органами, 2) регіональними наддержавними органами та їх правоохоронними структурами, 3) міжнародними організаціями. І саме Конвенція проти транснаціональної організованої злочинності основний обов'язок щодо боротьби з цими організованими формами злочинності покладає на окремі держави – їх правоохоронні органи. І лише факультативно – на міжнародну взаємодію цих же органів. Проте часто державна влада є настільки слабкою, що не має змоги впоратися навіть з національною (внутрішньою) злочинністю, не кажучи вже про ефективну боротьбу з добре організованою і фінансованою ТОЗ. На національному ж рівні не запроваджено дієвого механізму протидії ТОЗ, який би включав в себе належне кримінально-правове та кримінально-процесуальне регулювання, а також, що найголовніше – створення відповідних національних органів для протидії ТОЗ. Навіть в базовому національному законі, який прийнятий з метою протидії організованій злочинності – ЗУ «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», не визначено поняття «транснаціональна злочинна організована група» та не окреслено мережу органів, які повинні були б ефективно боротися з нею. Кримінальний та кримінально-процесуальний кодекси також не містять поняття «транснаціональна організована злочинність». Тому існує нагальна необхідність криміналізації діяльності ТОЗ на національному рівні, або хоча б покладення обов'язку на відповідні органи врахування при кваліфікації, як обтяжуючої обставини, вчинення злочинних діянь транснаціональними злочинними угрупованнями.

Окрім того, при здійсненні протидії важливо згадати про злочини, які вчиняє ТОЗ. До транснаціональних злочинів слід віднести відмивання коштів, тероризм, крадіжки

цінних предметів культури, торгівля зброєю та боєприпасами в тому числі хімічною і ядерною зброєю та речовинами, викрадення літаків, піратство, комп'ютерна та кіберзлочинність, екологічна злочинність, торгівля людьми та органами, незаконний оборот наркотиків, фіктивне банкрутство, незаконне переміщення мігрантів, торгівля дикими тваринами і рослинами, торгівля підробленими ліками та інші посягання. Боротися з такими транснаціональними злочинами потрібно виходячи з традиційних засобів і методів протидії таким злочинам, побічно враховуючи транснаціональну їх складову. В цьому і полягає функціональний підхід в протидії ТОЗ. Тобто в цьому випадку акцент ставиться на злочині, який вчиняє транснаціональне злочинне угруповання.

На основі організаційно-структурного підходу з'ясування суті поняття ТОЗ, слід сформулювати відмінний від функціонального підхід протидії ТОЗ, який зосереджується на природі такого транснаціонального злочинного угруповання, а не на злочинах, які ним вчиняються. Так, щодо такої ознаки ТОЗ як транснаціональність (наддержавність), то в цьому випадку слід протидіяти п'яти вищезазначеним основним компонентам (ознакам) ТОЗ: 1) географія, 2) мета, 3) ієрархія, 4) корупційні зв'язки, 5) новітні засоби зв'язку. В цьому контексті важливим заходом є створення такого транснаціонального правоохоронного органу, або їх системи для узгодженої та оперативної протидії ТОЗ (міжнародна поліція для боротьби з ТОЗ, а також міжнародний трибунал для розгляду справ, вчинених транснаціональними злочинними угрупованнями). В контексті такої ознаки ТОЗ як її географія діяльності, то найкращим засобом є транснаціональна протидія відповідними наддержавними правоохоронними структурами. Щодо іншої ознаки ТОЗ – її мети, то найліпшим стримувачем від досягнення корисливої мети будь-якої транснаціональної злочинної групи буде, на наш погляд, застосування конфіскації всього майна її учасників. На нашу думку, найефективнішим економічним засобом протидії ТОЗ буде виявлення таких коштів і їх подальша конфіскація в дохід органів та установ, що протидіють ТОЗ. Стосовно ж ієрархії ТОЗ, як основи завдяки якій вона діє, то напевно одним із найкращих заходів руйнації ієрархії є робота в таких структурах мережі працівників правоохоронних органів під прикриттям. Варто згадати про важливу пов'язану ознаку ТОЗ – використання сучасних засобів зв'язку. Тому важливими є застосування новітніх технічних засобів для протидії ТОЗ, оскільки часто учасники групи добре розуміються на сучасних засобах зв'язку, що дозволяють їх учасникам спілкуватися з іншими партнерами по злочинному бізнесу на іншому кінці земної кулі. Новоствореним міжнародним структурам для боротьби з ТОЗ обов'язково потрібно буде використовувати надсучасні засоби зняття інформації з каналів зв'язку транснаціональних організованих груп, сучасні засоби спостереження, виявлення кіберзлочинців тощо. Корупційна ознака ТОЗ є складним явищем, яке потребує різноманітних підходів для його «каналізування»: прозора діяльність державних органів і їх посадових осіб, чітке законодавство в цій сфері, декларування доходів і видатків службовцями, контроль за стилем їх життя з боку відповідних органів та інші подібного роду заходи повинні стати запобіжниками в формуванні корупційних зв'язків посадових осіб держави і ТОЗ.

Висновки. Можемо підсумувати, що по-перше, назріла необхідність конвенційного удосконалення поняття транснаціональна організована злочинність, враховуючи її ознаки, а також існує потреба в національній регламентації протидії ТОЗ, а, по-друге, протидія ТОЗ повинна базуватися на функціональних і організаційно-інституційних характеристиках ТОЗ і включати в себе як боротьбу з всіма видами злочинів, що продукує транснаціональне злочинне угруповання, а також протидія його

основним ознакам, що і складають його основу.

Список використаної літератури

1. Транснаціональна організована преступність – глобалізована нелегальна економіка / Управление ООН по наркотикам и преступности. – 2009. – Режим доступу до брошури: https://www.unodc.org/documents/toc/factsheets/TOC12_fs_general_RU_Plain.pdf (07.11.2016). – Назва з екрану. Transnatsyonalnaia orhanyzovannaia prestupnost – hlobalyzovannaia nelegalnaia ekonomyka / Upravlenye OON po narkotykam y prestupnosty. – 2009. – Rezhym dostupu do broshury: https://www.unodc.org/documents/toc/factsheets/TOC12_fs_general_RU_Plain.pdf (07.11.2016).
2. Хижняк Д.С. Предупреждение транснациональной преступности и борьба с нею как стратегическая задача государства: опыт США / Д.С. Хижняк // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. – 2015. – № 2. – С. 385-393. Khyzhniak D.S. Preduprezhdenye transnatsyonalnoi prestupnosty y borba s neiu kak stratehycheskaia zadacha hosudarstva: opyt SShA / D.S. Khyzhniak // Krymynolohycheskyi zhurnal Baikalskoho hosudarstvennoho unyversyteta ekonomyky y prava. – 2015. – № 2. – С. 385-393.
3. Воронин Ю. А. Транснациональная организованная преступность : [монография] / Ю. А. Воронин. – Екатеринбург : Изд-во Урал. гос. юрид. акад., 1997. – 72 с. Voronyn Yu. A. Transnatsyonalnaia orhanyzovannaia prestupnost : [monohrafyia] / Yu. A. Voronyn. – Ekaterynburh : Yzd-vo Ural. hos. yuryd. akad., 1997. – 72 s.
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 14. – С. 340-350. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti vid 15.11.2000 // Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. – 2006. – № 14. – S. 340-350.
5. Международное уголовное право в документах: Учебное пособие. В 2 т. Т. 1 / Сост. Р. М. Валеев, И. А. Тарханов, А. Р. Каюмова. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Статут, 2010. – 792 с. Mezhdunarodnoe uholovnoe pravo v dokumentakh: Uchebnoe posobyue. V 2 t. T. 1 / Sost. R. M. Valeev, Y. A. Tarkhanov, A. R. Kaiumova. – Yzd. 2, pererab. y dop. – M.: Statut, 2010. – 792 s.
6. Политова А. С. Международное сотрудничество государств в борьбе с транснациональной организованной преступностью / А.С. Политова // Електронне наукове фахове видання. Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – №3-1. – С. 324-326. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pap.in.ua. Polytova A. S. Mezhdunarodnoe sotrudnychestvo hosudarstv v borbe s transnatsyonalnoi orhanyzovannoi prestupnosti / A.S. Polytova // Elektronne naukove fakhove vydannia. Porivnialno-analychne pravo. – 2013. – №3-1. – S. 324-326. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.pap.in.ua.
7. Strategy to Combat Transnational Organized Crime. July 19, 2011. Washington, The White House, 2011, з 29. – Режим доступу: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/Strategy_to_Combat_Transnational_Organized_Crime_July_2011.pdf. – Назва з екрану. Strategy to Combat Transnational Organized Crime. July 19, 2011. Washington, The White House, 2011, з 29. – Rezhym dostupu: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/Strategy_to_Combat_Transnational_Organized_Crime_July_2011.pdf. – Nazva z ekranu.
8. Шабалина Ю. В. Правовая регламентация международного сотрудничества в противодействии транснациональной организованной преступности / Ю. В. Шабалина // Российский следователь. – 2009. – № 21. – С. 36- 39. Shabalyna Yu.

V. Pravovaia rehlamentatsiya mezhdunarodnoho sotrudnychestva v protyvodeistvyu transnatsyonalnoi orhanyzovannoi prestupnosti / Yu. V. Shabalyna // Rossyiskyi sledovatel. – 2009. – № 21. – S. 36- 39.

9. Номоконов В. А. Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность / В. А. Номоконов // Монография. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та., 2001. – 375 с. Nomokonov V. A. Transnatsyonalnaia orhanyzovannaia prestupnos: defynytsyy u realnost / V. A. Nomokonov // Monohrafiya. – Vladyvostok: Yzdvo Dalnevost. un-ta., 2001. – 375 s.

10. Жаровська Г. П. Транснаціональна злочинність: джерела, ознаки, структура взаємозв'язків Г. П. Жаровська // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2013. – Випуск 660. – С. 111-117. Zharovska H. P. Transnatsionalna zlochynnist: dzherela, oznaky, struktura vzaiemozviazkiv H. P. Zharovska // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. – 2013. – Vypusk 660. – S. 111-117.

11. Shelley L. The Threat to World Order // Organized Crime : Contemporary Issues. – 1999, San Diego. – 350 p.

12. Репецкая А. Л. Транснациональная организованная преступность: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. – М., 2001. – 27 с. Repetskaia A. L. Transnatsyonalnaia orhanyzovannaia prestupnost: avtoref. dys. ... dokt. yuryd. nauk. – M., 2001. – 27 s.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2017 р.

D. V. Dudarets

DIRECTIONS COMBATING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

The concept of transnational organized crime (TOC) is explored. It is concluded that individual states do not have sufficient resources to combat TOC, and therefore it is important to introduce the «jus cogens» provisions in the convention regulation. In addition, the issue of the concept of TOC lies primarily in the fact that the existing convention definition of the concept is only – formal and somewhat confusing for understanding. Under the TOC often do not fall into the separate acts that are essentially they are. Consequently, the conventional definition provides only general guidance for understanding. It is concluded that the main features of TOC should include: 1) the «geography of activity» of the TOC; 2) the purpose of TOC is to generate profits; 3) TOC is a complicated hierarchical structure; 4) the existence of «corruption ties»; 5) use of the latest means of information transmission.

There is an urgent need to criminalize the activities of the TAC at the national level, or at least to oblige the relevant authorities to take into account when qualifying as an aggravating circumstance, committing criminal acts by transnational criminal gangs. It is necessary to counteract the five above mentioned main components (attributes) of TOC: 1) geography (the creation of a transnational law enforcement body, or their systems for coordinated and operational counteraction to TOC); 2) the purpose (confiscation of all the property of its participants); 3) the hierarchy (internal destruction TOC by creating a network of law enforcement officers under cover), 4) corruption links (the formation of a transparent system of state bodies), 5) the latest means of communication (the use of modern means of information removal).

Key words: *transnational organized crime, transnational crime, the causes and conditions of committing transnational crimes.*